

Uzņēmējdarbības vide

Darbaspēks un nodarbinātība

Nodarbinātība

Pēc darbaspēka apsekojuma datiem 2009. gadā bezdarba līmenis valstī bija 4,2%. Ekonomiski aktīvi ir 88,9% vīriešu un 42,1% sievietes.

Darba likumdošana

Ja darba tirgū vai specifisku darbu veikšanai trūkst vietējā darbaspēka, priekšroka tiek dota arābiem, tikai pēc tam - citu valstu rezidentiem. Lai strādātu AAE ir nepieciešama Valsts Nodarbinātības departamenta izsniegta darba atļauja. Darba atļauju var saņemt tikai tad, ja topošajam darbiniekam ir atbilstoša kvalifikācija un izglītība.

Nodarbinot ārvalstnieku, darba dēvējam ir nepieciešama nodarbinātības apliecība, kas ir derīga 3 gadus ar tiesībām pagarināt vēl uz 3 gadiem.

Ārvalstniekiem, stājoties darbā, nepieciešams arī veselības sertifikāts, ko izsniedz AAE medicīnas iestādes.

Darba diena ir 8 stundu, darba nedēļa - 40 stundu gara. 9 stundu darba diena ir strādājošajiem komerciestādēs, viesnīcās, restorānos, apsardzē un tml. Nelabvēlīgos darba apstākļos strādājošajiem darba dienu var samazināt ar AAE Nodarbinātības un sociālo lietu ministra lēmumu. Ramadāna laikā darba diena ir par 2 stundām īsāka.

Katram darba ņēmējam ir tiesības uz gadskārtēju apmaksātu atvaļinājumu. Ja darba ņēmējs ir nostrādājis vienu gadu, tad atvaļinājuma ilgums ir 2 dienas par katru nostrādāto mēnesi. Ja vairāk par 1 gadu, tad atvaļinājums ir 30 dienas.

Uzņēmējdarbības veidi

Ārvalstu kompānija, kas vēlas uzsākt uzņēmējdarbību AAE, var atvērt filiāli, pārstāvniecību, reģistrēt uzņēmumu vienā vai vairākos emirātos, vai arī iecelt komercagentu, kas nodarbotos ar uzņēmuma preču un pakalpojumu tirdzniecību un importu.

Ārvalstu kompānija var reģistrēt uzņēmumu brīvajā ekonomiskajā zonā.

Komerccabiedrību likums nosaka, ka komerccabiedrībām, kas ir reģistrētas AAE, 51% vai arī 100% jāpieder AAE pilsoņiem. Uzņēmumu ar 100% ārvalstu kapitālu var reģistrēt brīvajā ekonomiskajā zonā. Ārvalstu uzņēmums var būt līgumsabiedrības dalībnieks.

Uzņēmumi ar 100% AAE kapitālu var strādāt šādās jomās:

- Operācijas ar nekustamo īpašumu,
- Automašīnu noma/līzings,
- Lauksaimniecība,
- Medniecība un mežsaimniecība,
- Zvejniecība,
- Darbā iekārtošanas un rekrutēšanas pakalpojumi,
- Izmeklēšanas un apsardzes pakalpojumi,
- Pasažieru un transporta pārvadājumi,
- Tūrisma aģentūru un tūrisma operatoru pakalpojumi,
- Audiovizuālie pakalpojumi, atpūtas, kultūras un sporta pakalpojumi,
- Aptieku darbība, medicīnas preču vairumtirdzniecība un profilakses medicīnas pakalpojumi.

Uzņēmumiem ir notariāli jāapstiprina statūti, jāreģistrējas Komercreģistrā un jāsaņem licence.

Ir 3 licenču veidi:

- komerclience – tirdzniecībai;
- ražošanas licence – rūpniecībai;
- profesionālā licence – profesionālajiem pakalpojumiem, amatniecībai.

Papildus atļauja vajadzīga, ja uzņēmums nodarbojas ar finanšu un medicīnas pakalpojumiem, sniedz gaisa transporta, poligrāfijas, lauksaimniecības, telekomunikācijas, apdrošināšanas, juridiskos un inženierpakalpojumus.

Uzņēmējdarbības veidus nosaka Komerccabiedrību likums.

Pilnsabiedrība

Pilnsabiedrību var dibināt divi vai vairāki AAE pilsoņi. Pilnsabiedrības dalībnieku atbildība nav ierobežota, tāpēc šo uzņēmējdarbības veidu nevar izvēlēties ārvalstnieki, jo to aktīvi parasti atrodas ārpus AAE. Pilnsabiedrībai nav noteikts minimālais pamatkapitāls, bet sabiedrības vadītāja vārdam ir jābūt minētam pilnsabiedrības statūtos, ja vien statūti nenosaka citu kārtību.

Komandītsabiedrība

Komandītsabiedrību var dibināt divas vai vairākas personas (biedri), ja vismaz viena sabiedrības biedra (komandīta) atbildība attiecībā uz sabiedrības kreditoriem ir ierobežota ar viņa ieguldījuma apmēru, bet pārējo sabiedrības biedru (komplementāru) atbildība nav ierobežota. Komandīts var nepiedalīties sabiedrības vadībā un viņa vārds var neparādīties sabiedrības nosaukumā. Komplementāriem biedriem ir jābūt AAE pilsoņiem.

Publiska akciju sabiedrība

Minimālais pamatkapitāls ir 10 milj. AED (2,7 milj. USD). Vismaz 55% akciju (maksimums 80%) ir jābūt publiskā piedāvājumā. Minimālais sabiedrības dibinātāju skaits ir 10. Valdē jābūt 3-15 pārstāvjiem, tās priekšsēdētājs un lielākā daļa valdes sastāva ir AAE pilsoņi. Šī fakta dēļ šāds uzņēmējdarbības veids nav iemantojis augstu popularitāti. Tomēr, attīstoties privatizācijai, publisku akciju sabiedrību izvēlas aizvien biežāk, jo tas ir vienīgais uzņēmējdarbības veids, kas pieļauj pamatkapitāla palielināšanu ar akciju tirdzniecību. Publiska akciju sabiedrība ir obligāta uzņēmumiem, kas nodarbojas ar finanšu starpniecību un apdrošināšanu.

Slēgta akciju sabiedrība

Slēgtu akcijas sabiedrību var dibināt vismaz 3 dalībnieki, kuru starpā sadalīts viss uzņēmuma kapitāls. Minimālais pamatkapitāls ir 2 milj. AED (545 000 USD). Valdē jābūt 3-15 pārstāvjiem; valdes priekšsēdētājs un lielākā daļa tās pārstāvju ir AAE pilsoņi.

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību

Sabiedrību ar ierobežotu atbildību var dibināt 2-50 dalībnieku, un to var vadīt gan AAE pilsoņi, gan ārvalstnieki. Sabiedrība nedrīkst nodarboties ar apdrošināšanu un sniegt bankas pakalpojumus. Dalībnieku atbildību ierobežo to ieguldījuma apmērs uzņēmumā. Minimālais pamatkapitāls ir 150 tūkst. AED (41 000 USD).

Filiāle un pārstāvniecība

Ārvalstu uzņēmums var atvērt filiāli vai pārstāvniecību AAE. Filiālei nav juridiskas personas statuss, tā ir daļa no mātes kompānijas. Filiālei jāsaņem licence par darbību, kuras veids nedrīkst atšķirties no mātes kompānijas darbības veida. Filiāles var sniegt servisa pakalpojumus mātes kompānijas klientiem.

Filiāle nedrīkst nodarboties ar tirdzniecību - pirkt un ievest valstī mātes uzņēmuma produktus. Ar to nodarbojas tirdzniecības aģenti – AAE pilsoņi vai kompānijas, kur 51% īpašumtiesību pieder AAE pilsoņiem. 2006. gadā tika izdarītas izmaiņas likumdošanā, kas atļāva dažām ārvalstu kompāniju filiālēm nodarboties ar mātes kompānijas ražojumu tirdzniecību.

Pārstāvniecība nedrīkst nodarboties ar komercdarbību AAE. Pārstāvniecība parasti nodarbojas ar mātes kompānijas produktu vai pakalpojumu mārketingu.

Mātes kompānijai ir jāieceļ aģents, kas ir AAE pilsonis vai kompānija ar 100% AAE kapitālu, kas atbildēs par licences, vīzu, atļauju un citu dokumentu kārtošanu, lai atvērtu filiāli. Aģentam nav īpašumtiesību vai citu atbildību, viņš nevar piedalīties filiāles vadīšanā un to pārstāvēt.

Komercaģentūra

Izņemot atsevišķus gadījumus, ārvalstu kompānijai ir jāieceļ komercaģents savu preču pārdošanai vai pakalpojumu sniegšanai AAE. Par komercaģentu var kļūt tikai AAE pilsonis vai kompānija ar 100% AAE kapitālu. Komercaģentiem ir ekskluzīvas tiesības importēt, nodarboties ar tirdzniecību, pārdot un sniegt pakalpojumus. Tas nozīmē, ka aģents pērk ārvalstu uzņēmuma preces vai pakalpojumus uz tirdzniecības līguma pamata un tālāk pārdod tos AAE ar savu vārdu.

Brīvā ekonomiskā zona

Apmēram 80% eksporta (bez naftas) veido to uzņēmumu ražojumi, kas reģistrēti brīvajās zonās. Galvenās priekšrocības dibinot uzņēmumu šajās teritorijās:

- var dibināt uzņēmumu ar 100% ārvalstu kapitālu,
- 100% importa un eksporta nodokļa atlaide,

- 100% kapitāla un peļņas sadale,
- uzņēmuma ienākumu nodoklis nav jāmaksā 15 gadus, šo termiņu var pagarināt vēl par 15 gadiem,
- nav iedzīvotāju ienākumu nodokļa.

Ārvalstu investors var reģistrēt uzņēmumu brīvās zonās, atvērt filiāli vai pārstāvniecību. Brīvās zonas uzņēmums ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību. Komercdarbībai brīvajā zonā, tāpat kā citviet valstī, nepieciešama licence.

leceļošanas noteikumi

Vīzu iepriekš kārtot nav nepieciešams vairāku valstu pilsoņiem. Tās ir Francija, Itālija, Vācija, Nīderlande, Beļģija, Luksemburga, Šveice, Austrija, Zviedrija, Norvēģija, Dānija, Portugāle, Īslande, Grieķija, Kipra, Somija, Malta, Spānija, Monako, Vatikāns, Andora, Sanmarīno, Lihtenšteina, ASV, Kanāda, Austrālija, Jaunzēlande, Japāna, Bruneja, Singapūra, Malaizija un Honkonga. Iebraucot AAE - uz robežas, ostā vai lidostā - tie saņem vīzu ar derīguma termiņu 1 mēnesis. Šo vīzu nevar pagarināt.

Persijas līča Sadarbības padomes valstu (Bahreina, Kuveita, Omāna, Katara, Saūda Arābija, AAE) pilsoņiem vīza nav nepieciešama. Šo valstu rezidenti, kas nav pilsoņi, bet ir kādas jomas profesionāļi, piemēram, uzņēmuma vadītāji, auditori, grāmatveži, ārsti, farmaceiti, valsts sektorā strādājošie, un viņu ģimenes var saņemt vīzu uz 30 dienām.

Citu valstu pilsoņiem vīza ir jānokārto pirms iebraukšanas AAE pie uzaicinātāja, kas var būt reģistrēta tūrisma aģentūra, viesnīca (tikai klientiem), AAE biznesa sadarbības partneris, indivīds (radnieks, draugs AAE rezidents). Vīza ir derīga 2 mēnešus no izsniegšanas brīža. Pastāv vairākas vīzas – tūrisma, medicīnas, misijas, tranzīta, konferenču/izstāžu/festivāla un vairākkārtējā iebraukšanas vīza. Vīzām atšķiras derīguma termiņš, maksa par noformēšanu un termiņa pagarināšanas iespējas.

Avots: Ministry of Foreign Trade of United Arab Emirates, <http://www.moft.gov.ae/en/whyuae.aspx>
News and Information on the UAE, <http://www.uaeinteract.com>

Nodokļu sistēma

Uzņēmuma ienākuma nodoklis

Uzņēmuma ienākuma nodokļa likums ir spēkā piecos emirātos. Ar nodokli apliek naftas un gāzes iegūšanas un pārstrādes uzņēmumus, ārvalstu banku filiāles un dažas petroķīmiskās rūpniecības kompānijas. Uzņēmuma nodokļa likme naftas un gāzes uzņēmumiem Dubajā ir 50%, Abū Dabī – 55%. Uzņēmuma nodokļa likme ārvalstu banku filiālēm AAE parasti ir 20%.

Nekustamā īpašuma pārdošanas nodoklis

Nekustamā īpašuma nodokļa likme ir 2%.

Pašvaldības nodokļi

Pašvaldības nodokļus piemēro viesnīcu/atpūtas un nekustamā īpašuma nomas/īres pakalpojumiem. Nodoklis tiek iekasēts no nomas gada ienākumiem – 5% (dzīvojamām ēkām) un 10% (komercēkām). Nodokļa likme viesnīcas un atpūtas pakalpojumiem – 5%.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas

Sociālās apdrošināšanas iemaksas netiek veiktas par ārvalstu darba ņēmējiem. Pensiju apdrošināšanas iemaksas - 12,5% (darba devēja daļa) un 5% (darba ņēmēja daļa).

Avots: Ministry of Foreign Trade of United Arab Emirates, <http://www.moft.gov.ae/en/whyuae.aspx>,
United Arab Emirates Highlights 2012 by Deloitte, http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Global/Local%20Assets/Documents/Tax/Taxation%20and%20Investment%20Guides/2012/dttl_tax_highlight_2012_UAE.pdf